

PATVIRTINTA  
Kupiškio mokyklos „Varpelis“ direktoriaus  
2023 m. 11 d. įsakymu Nr. V- 48

## **KUPIŠKIO MOKYKLOS „VARPELIS“ SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS**

### **I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Kupiškio mokykla „Varpelis“ (toliau – Mokykla) smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) parengtas vadovaujantis Smurto ir patyčių prevencijos įgyvendinimo rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190 „Dėl smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų patvirtinimo“.

2. Šis Aprašas nustato Mokyklos prevencijos ir intervencijos priemonių sistemą saugios nuo smurto ir patyčių (įskaitant ir patyčias kibernetinėje erdvėje) aplinkos kūrimui.

3. Prevencija Apraše suprantama kaip priemonės ir būdai, kuriais siekiama užkirsti kelią socialinės rizikos veiksniams atsirasti arba jų įtakai sumažinti, stiprinti apsauginius veiksnius. Prevencija yra nuolatinis, cikliškas (ne baigtinis) procesas, apimantis esamų arba potencialiai galimų problemų identifikavimą, tinkamų priemonių joms spręsti parinkimą ir vykdymą, poveikio į(si)vertinimą ir tolesnių veiksmų planavimą.

4. Prevencijos tikslas – sukurti saugią, vaiko asmenybės augimui, brandai ir ugdymuisi palankią aplinką Mokykloje, kurioje vaikai jaučiasi gerbiami, priimti, saugūs, jų nuomonė ir siūlymai yra išklausomi ir vertinami. Psichologinė mokinių savijauta ir saugumas Mokykloje susijęs su emocišne vaikų, Mokyklos darbuotojų, tėvų (toliau – Mokyklos bendruomenės nariai) gerove, jų tarpusavio santykiais.

5. Intervencija Apraše suprantama kaip Mokyklos administracijos, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų Mokyklos darbuotojų (toliau – Mokyklos darbuotojai) koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą, taip pat – švietimo pagalbos priemonių visuma.

6. Apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme.

### **II SKYRIUS SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA MOKYKLOJE**

7. Saugios aplinkos Mokykloje kūrimas apima glaudžiai tarpusavyje susijusius, integraliai veikiančius komponentus: Mokyklos veiklą ir valdymą, socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymą, pozityvaus Mokyklos mikroklimato kūrimą, vaikų pozityvių vertybių formavimą ir tėvų (globėjų, rūpintojų) (toliau – tėvai) įtraukimą / ištraukimą. Saugios aplinkos Mokykloje kūrimo komponentų schema pavaizduota Aprašo 1 priede.

8. Mokyklos veikla ir valdymas:

8.1. atsakomybė: Mokyklos vadovas atsako už Aprašo įgyvendinimą Mokykloje, sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinką. Saugios ir palankios vaikams aplinkos kūrimu rūpinasi Mokyklos vaiko gerovės komisija;

8.2. vertybės: Mokykla puoselėja pozityvias vertybes ir bendruomeniškumą (mandagumą, paslaugumą, rūpinimąsi kitais, pagarbą, pasitikėjimą, solidarumą, lygiateisiškumą ir kt.), kurias atitinka visų Mokyklos darbuotojų elgesys ir veikla;

8.3. elgesio normos: Mokykloje susitariama dėl elgesio taisyklių (normų), kuriose aiškiai reglamentuojamas tiek pozityvus / laukiamas, tiek neleistinas / nepageidaujamas vaikų elgesys, numatomi vaikų skatinimo, motyvavimo už pozityvų elgesį priemonės ir būdai, jie yra žinomi ir suprantami visiems Mokyklos bendruomenės nariams, jais vadovaujasi kiekvienas Mokyklos darbuotojas, siekdamas atpažinti ir pastiprinti pozityvų vaikų elgesį;

8.4. pareigybių aprašai: Mokyklos darbuotojų pareigybių aprašuose numatyta atsakomybė už emociškai saugios ugdymo(si) aplinkos Mokykloje puoselėjimą, reagavimą į smurtą ir patyčias pagal Mokyklos nustatytą tvarką;

8.5. reagavimo į smurtą ir patyčias Mokykloje tvarka: Mokyklos vadovas įsakymu patvirtina smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo mokykloje tvarkos aprašą, kuriame:

8.5.1. įtvirtina, kad visi Mokyklos darbuotojai reaguoja į smurtą ir patyčias nepriklausomai nuo smurto ir patyčių formos, turinio, lyties, amžiaus, socialinio statuso, religinės ar tautinės priklausomybės ar kitų asmens ypatybių;

8.5.2. nustato pranešimų apie smurtą ir patyčias procedūrą (kokia forma, kam ir per kiek laiko apie smurtą ir patyčias praneša Mokyklos bendruomenės nariai);

8.5.3. apibrėžia Mokyklos darbuotojų veiksmų seką ir jų tarpusavio bendradarbiavimą, įtarusar pastebėjus smurtą ar patyčias tarp vaikų;

8.5.4. nustato, kokių priemonių imasi Mokyklos vadovas, gavęs pranešimą, kad Mokyklos darbuotojas patiria smurtą ar patyčias ar pats smurtauja ar tyčiojasi;

8.5.5. apibrėžia smurto ir patyčių atvejų Mokykloje registravimo tvarką (patyčių dinamikos analizei ir atitinkamų prevencijos ir intervencijos priemonių planavimui);

8.5.6. numato švietimo pagalbos ar kitos reikalingos pagalbos (pvz., policijos, medicininės pagalbos) priemones smurtą ar patyčias patyrusiems ar smurtavusiems dalyviams, stebėtojams (vaikams), tėvams;

8.6. Mokyklos bendruomenės narių informavimas: su Mokyklos nustatyta smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos tvarkos aprašu pasirašytinai supažindinami visi Mokyklos bendruomenės nariai;

8.7. bendradarbiavimas: Mokykla, vykdydama veiklas, orientuotas į smurto ir patyčių prevenciją, bendradarbiauja su vaikų tėvais, vietos bendruomene, savivaldybėse esančiomis įstaigomis ar organizacijomis, kitais suinteresuotais asmenimis.

9. Socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas:

9.1. nuoseklus ir reguliarus vaikų socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas: nuosekliai ir reguliariai ugdomi vaikų savęs pažinimo, empatijos, problemų ir konfliktų sprendimo, pykčio valdymo, streso įveikos, bendravimo ir bendradarbiavimo ir kiti socialiniai įgūdžiai;

9.2. vaikų socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymas gali būti vykdomas:

9.2.1. integruojant į Kupiškio mokyklos „Varpelis“ ikimokyklinio ugdymo programos „Augu“, Priešmokyklinio ugdymo bendrosios programos turinį, Pradinio ugdymo individualizuotos programos, Pagrindinio ugdymo individualizuotos programos ir Socialinių įgūdžių ugdymo programos turinį;

9.2.2. įgyvendinant prevencines programas: Tarptautinę vaikų socialinių įgūdžių ugdymo programą „Zipio draugai“;

9.2.3. integruojant į neformaliojo vaikų švietimo veiklas, organizuojant prasmingas, bendruomeniškumą, savanorystę, pilietiškumą, saviraiškų dalyvavimą skatinančias veiklas;

9.2.4. kitu Mokyklos pasirinktu būdu;

9.3. Mokyklos pedagoginių darbuotojų profesinė kompetencija: pedagoginiai darbuotojai ne rečiau kaip kartą per ketverius metus tobulina kvalifikaciją vaikų socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje, taip pat tobulina asmenines socialines ir emocines kompetencijas.

10. Pozityvaus Mokyklos mikroklimato kūrimas:

10.1. Mokyklos bendruomenės narių santykiai: kuriama ugdymo(si) aplinka, palanki asmenybės ūgčiai, kuriami pozityvūs, tarpusavio pagarba, parama ir pasitikėjimu, bendromis vertybėmis grįsti santykiai, puoselėjamos vaikų stiprybės ir galios, skatinami ir stiprinami bendrumo, tapatumo ir priklausymo Mokyklos bendruomenei jausmai;

10.2. nenutrūkstamas procesas: pozityvaus Mokyklos mikroklimato kūrimas ir puoselėjimasyra nenutrūkstamas, cikliškas procesas, susidedantis iš nuoseklių penkių etapų:

10.2.1. esamos situacijos įvertinimo: Mokyklos vaiko gerovės komisija, vadovaudamasi Mokyklos veiklos kokybei įsivertinti ir tobulinti skirtais instrumentais ar kitais pasirinktais būdais (apklausa, stebėjimu, pokalbiais ar kt.), reguliariai renka informaciją apie ugdymo(si) aplinkos saugumą, Mokyklos bendruomenės narių tarpusavio santykius ir identifikuoja aktualias problemas;

10.2.2. Mokyklos bendruomenės narių sąmoningumo didinimo ir įsitraukimo: pozityvaus Mokyklos mikroklimato kūrimu ir pozityvių vertybių puoselėjimu rūpinasi Mokyklos vadovas, Mokyklos vaiko gerovės komisija, į šį procesą įsitraukia visi Mokyklos bendruomenės nariai, sprendimų ieškoma kartu diskutuojant ir tariantis;

10.2.3. tinkamų prevencijos ir intervencijos priemonių (taip pat ir prevencinių programų įgyvendinimo) mikroklimatui gerinti planavimo: numatomos prevencijos ir intervencijos priemonės

(toliau – Priemonės), siekiant spręsti identifikuotas problemas, mažinti su jomis susijusius rizikos veiksnius ir didinti apsauginių veiksnių įtaką;

10.2.4. Priemonių įgyvendinimo: Mokyklos darbuotojai pagal pasiskirstytas atsakomybes įgyvendina numatytas Priemones. Priemonių įgyvendinimą koordinuoja Mokyklos vadovo paskirtas Mokyklos darbuotojas;

10.2.5. Priemonių veiksmingumo vertinimo: analizuojami pasiekti rezultatai, sėkmės veiksniai ir trukdžiai, numatomos galimybės tobulinti Priemones.

11. Vaikų pozityvių vertybių formavimas:

11.1. vaikų dalyvavimas gerinant Mokyklos ugdymo(si) aplinką: vaikai aktyviai dalyvauja kuriant pozityvų Mokyklos mikroklimatą, jų nuomonė ir idėjos yra išklausomos ir vertinamos, skatinamas bendruomeniškumas, vaikų saviraiškų dalyvavimas prasmingose veiklose;

11.2. dalyvavimas vietos bendruomenės veikloje: sudaromos galimybės ir skatinamas vaikų socialinių ir emocinių kompetencijų taikymas ir įtvirtinimas įvairiuose gyvenimo kontekstuose (pvz., dalyvavimas pilietinėje, socialinėje ir kitoje bendruomeninėje veikloje ir kt.).

12. Tėvų įtraukimas / įsitraukimas:

12.1. tėvų aktyvumo skatinimas: skatinamas tėvų dalyvavimas kuriant saugią ugdymo(si) aplinką Mokykloje, įtraukiant juos į Priemonių planavimą ir įgyvendinimą, kitas veiklas, atstovavimą Mokyklai vietos bendruomenėje;

12.2. tėvų konsultavimas, informavimas: vykdomas tėvų konsultavimas ir informavimas patyčių ir smurto prevencijos, saugios aplinkos Mokykloje kūrimo klausimais.

### **III SKYRIUS PATYČIŲ INTERVENCIJA MOKYKLOJE**

13. Visais įtariamų ir realių smurto bei patyčių atvejais kiekvienas Mokyklos administracijos darbuotojas, pedagogas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas reaguodamas:

13.1. įsikiša įtarus ir / ar pastebėjus smurtą ar patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

13.2. jei asmeniui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar Mokyklos darbuotojus) ar institucijas (pvz., policija, greitoji pagalba);

13.3. informuoja grupės mokytoją, auklėtoją apie įtariamą ir / ar įvykusias patyčias, elektroninių patyčių atveju pateikia išsaugotus įrodymus.

14. Grupės mokytojas, auklėtojas, gavęs informaciją apie įtariamą ir / ar įvykusias patyčias, smurtą:

14.1. išsiaiškina situaciją, nustato, ar tai patyčių / smurto atvejis;

14.2. pasitvirtinus patyčių atvejui, užpildo pranešimo apie patyčias formą (2 priedas), ją perduoda Mokyklos vaiko gerovės komisijos pirmininkui;

14.3. toliau stebi situaciją, bendradarbiauja su Mokyklos vaiko gerovės komisijos

pirmininku, komisijos nariais ir informuoja apie pokyčius.

15. Gavus informaciją apie patyčias / smurtą Mokyklos vaiko gerovės komisijos pirmininkas:

15.1. užpildytą formą registruoja patyčių registracijos žurnale (3 priedas) (žurnalas laikomas vaiko gerovės pirmininko kabinete);

15.2. imasi spręsti smurto ar patyčių situaciją;

15.3. nedelsiant praneša Mokyklos direktoriui, kuris priima sprendimą dėl švietimo pagalbos priemonių taikymo.

16. Vaikui pasityčiojus iš administracijos darbuotojo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo, asmuo, gavęs informaciją, pastebėjęs ir / ar įtaręs patyčias, informuoja Mokyklos direktorių, kuris priima sprendimą dėl poveikių taikymo.

17. Administracijos darbuotojui, mokytojui, pagalbos specialistui ar darbuotojui pasityčiojus iš vaiko, asmuo gavęs informaciją, pastebėjęs ir / ar įtaręs patyčias informuoja Mokyklos direktorių, kuris priima sprendimą dėl poveikio priemonių taikymo.

18. Visiems smurto ir patyčių dalyviams pagal individualius poreikius dėl pagalbos kreipiamasi į Kupiškio r. švietimo pagalbos tarnybos specialistus.

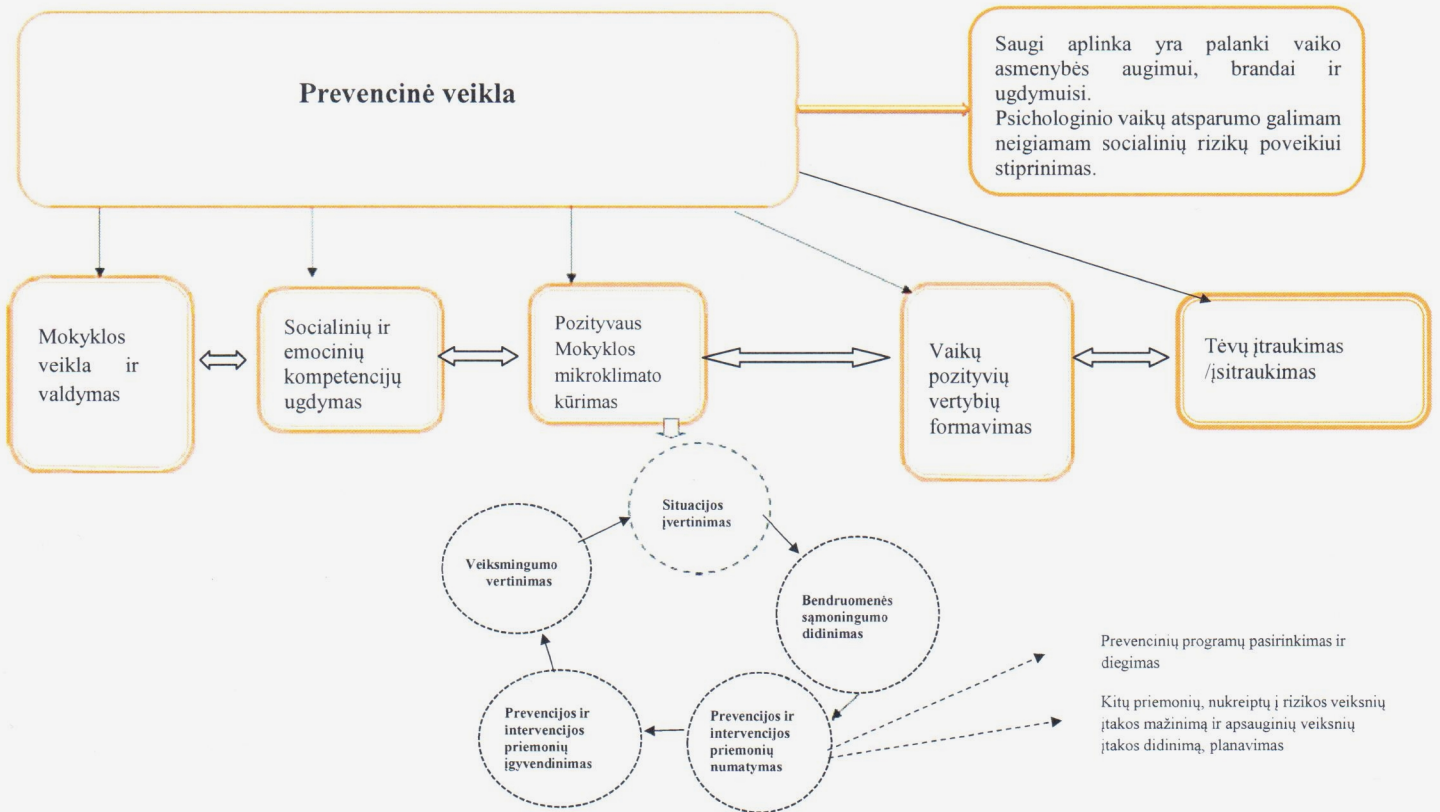
### **III SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS**

19. Mokyklos bendruomenės nariai, sužinoję apie smurtą artimoje aplinkoje, privalo apie smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantį asmenį informuoti specializuotos kompleksinės pagalbos centrą, o apie smurtą patyrusį asmenį – specializuotos kompleksinės pagalbos centrą ir policiją, ir pateikti būtiniausias kontaktinius šio asmens duomenis (nurodyti vardą, pavardę, telefono ryšio numerį, elektroninio pašto adresą). Smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantis asmuo ar smurtą patyręs asmuo informuojamas, kad su juo susisieks specializuotos kompleksinės pagalbos centras ir, jam sutikus, suteiks pagalbą, šiam asmeniui pateikiami specializuotos kompleksinės pagalbos centro ir emocinės pagalbos tarnybos telefono ryšio numeriai, elektroninio pašto adresai ir rašytinė informacija apie teikiamos specializuotos kompleksinės pagalbos smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems asmenims ar smurtą patyrusiems asmenims pobūdį bei informacija, nurodyta Reglamento (ES) 2016/679 13 straipsnyje. Jeigu smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantis asmuo ar smurtą patyręs asmuo yra nepilnametis, specializuotam kompleksinės pagalbos centrui perduodami šio nepilnamečio atstovo pagal įstatymą ir jo asmens duomenys (atstovo pagal įstatymą vardas, pavardė, telefono ryšio numeris, elektroninio pašto adresas, nepilnamečio vardas, pavardė).

20. Mokyklos darbuotojai, mokytojai pasirašytinai supažindinami su šiuo Aprašu.

21. Aprašas skelbiamas Mokyklos interneto svetainėje [ugdymocentrasvarpelis.lt](http://ugdymocentrasvarpelis.lt)

### SAUGIOS APLINKOS MOKYKLOJE KŪRIMO KOMPONENTAI



Kupiškio mokyklos „Varpelis“

Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos  
vykdymo tvarkos aprašo

2 priedas

*Įtariant smurtą ir patyčias, vienas svarbių elementų yra tokio elgesio pasikartojimas. Žymėti pastebėtus faktus, kitų perduotą informaciją apie patyčias svarbu dėl šio reiškinio atskleidimo kitiems asmenims – vaikų tėvams, mokytojams ar esant poreikiui kitiems specialistams. Taip pat dėl patyčių masto mažėjimo įvertinimo.*

### PRANEŠIMO APIE PATYČIAS FORMA

Pranešimo data

Kupiškio mokykla „Varpelis“

#### Bendrieji duomenys:

Kam pranešta apie patyčias:	
Kas pranešė apie patyčias:	
Kada įvyko patyčios (data, val.):	
Kur įvyko patyčios:	
Kokia patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
<input type="checkbox"/>	<i>Fizinės</i> : vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atimtinėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);
<input type="checkbox"/>	<i>Socialinės</i> : įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas;
<input type="checkbox"/>	<i>Elektroninės</i> : patyčios vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.).
<input type="checkbox"/>	<i>Kiti pastebėjimai</i> (įrašyti) _____.
Ar yra žinomas tokio elgesio pasikartojimas	

#### Duomenys apie patyčių dalyvius:

Vaiko, <i>patyrusio patyčias</i> vardas, pavardė, amžius, grupė:	
Vaiko/-ų, <i>kuris tyčiojosi</i> vardas, pavardė, amžius, grupė:	
Vaiko/-ų, <i>stebėjusio patyčias</i> vardas, pavardė, amžius, grupė:	

#### Išsamesnė informacija apie įvykį:

--

#### Mokyklos mokytojo ar kito darbuotojo elgesys šioje patyčių situacijoje:

--

#### Veiksmų po įvykio, planas su: (pildo mokytojai arba pagalbos mokiniui specialistai)

Vaiku, patyrusiu patyčias:	
Vaiku, kuris tyčiojosi:	
Stebėtojais:	
Patyčių dalyvių tėvais:	
Kitais Mokyklos darbuotojais:	

Kupiškio mokyklos „Varpelis“  
Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos  
vykdymo tvarkos aprašo  
3 priedas

### PATYČIŲ ATVEJŲ REGISTRAVIMO ŽURNALAS

**Patyčių formos<sup>1</sup>:**

F – fizinės  
K – kibernetinės arba elektroninės  
S – socialinės

**Patyčių dalyviai:**

M – mokinys (-iai) / vaikas (-ai)  
(klasė, grupė) – klasė, grupė kurioje mokosi mokinys (-iai) / vaikas (-ai)  
S – suaugusysis (-ieji)

Data	Pranešusiojo vardas, pavardė, pareigos	Naudotos patyčių formos F, K, S	Patyčias patyrė		Tyčiojosi		Pastabos	Parašas
			M S	Klasė Grupė	M S	Klasė Grupė		

<sup>1</sup>Fizinės – užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumščiajimas, apspjovimas, daiktų atimėjimas ar gadinimas ir pan.).

Kibernetinės arba elektroninės – patyčios, vykstančios socialiniuose tinkluose, kitose interneto vietose arba (ir) naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas ir pan.).

Socialinės – įvairūs gąsdinantis, bauginantis gestai, ignoravimas, pravardžiavimas, grasinimas, užgauliojimas, erzinimas, žeminimas žodžiais ir kt., siekiant parodyti, kad asmuo yra nepageidaujamas ar atstumiamas.



**MOKYKLOS DARBUOTOJŲ VEIKSMŲ SEKA IR TARPUSAVIO BENDRADARBIAVIMAS, ĮTARUS SMURTĄ IR PATYČIAS ARTIMOJE  
APLINKOJE, PAGALBA JOMS ĮVYKUS**

